

**Nem volt kiegyensúlyozatlan a TV2 2012. január 8-án 19 órai kezdettel sugárzott
Naplójának „Otthagytak” című műsorszegmense**

A Médiatanács 251/2012. (II.7.) és 252/2012.(II.7.) számú határozatainak kivonata

Tényállás:

Két állampolgári bejelentő a MTM–SBS Televízió Zrt. (TV2) 2012. január 8-án 19 órai kezdettel közzétett, Napló című műsorszám egy szegmensét kifogásolta. Álláspontjuk szerint a Médiaszolgáltató az „Otthagytak” címet viselő riportjának tartalmával - melynek témája a mélyszegénységben élő családok szociális helyzete miatt állami gondozásba vett csecsemők voltak -, megsértette a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 13. §-át.

A Kérelmezők kifogásolták továbbá, hogy a Médiaszolgáltató a műsorban „a témához kapcsolódó esetek bemutatásakor kizárólag roma vagy a rasszjegyek alapján romának kinéző embereket választott.” Álláspontjuk szerint ezzel az összeállítás „azt az üzenetet közvetíti, hogy a riportban vázolt társadalmi kérdés „roma probléma”, illetve mintha csak romákat érintő problémáról lenne szó. A riportalanyok és a riport vágóképei összességében sztereotip körülmények között mutatják be a cigányságot: szegényes, koszos lakókörnyezet, roma telep vagy ahhoz hasonló környezet, sok gyermek, tétlen, bámészködő emberek csoportos ábrázolása stb.” A Kérelmezők véleménye szerint ez a szerkesztési technika „alkalmas arra, hogy az elhangzott negatív információkat a vágóképeken szereplőkkel kapcsolja össze.” Ezen állítását a Kérelmező a műsorszámban szereplő képi megjelenítések leírásával igyekezett alátámasztani, egyben kifogásolta, hogy „a riportban egyetlen utalás sincs arra, hogy a probléma nem etnikailag specifikus, hanem össztársadalmi.”

A kérelemmel érintett műsorszegmens a következőket tartalmazta:

A műsorvezető az összeállítás felvezetéseként az alábbiakat mondta:

„Igazi döbbenet, ami a borsodi megyeszékhelyen, a szüléseteken történik, no nem a szakmai munkáról van szó, arra nincs panasz, viszont az egyre kétségbe ejtőbb szegénység miatt egyre gyakoribb, hogy az anya nem viheti haza a kórházból a gyereket, a csecsemő egyből állami gondozott lesz. Megkerestünk több olyan családot is, akik most azért harcolnak, hogy mégis visszakaphassák a kicsiket.”

Ezt követően az összeállítás bevezetéseként romos házakat és településrészeket, egyértelműen szegénységben élő, javarészt cigány kisebbséghez tartozó embereket lehetett látni, a képernyőn e közben megjelent az összeállítás címe – „Otthagytak” – mely a szegmens majdnem egész időtartama alatt látható volt.

A képek közzétételével egy időben a narrátor a következőket mondta:

”Borsod-Abaúj-Zemplén az egyik legszegényebb megyénk. A munkanélküliség itt a legnagyobb az egész országban, több mint huszonkét százalék, vagyis minden ötödik ember állástalan. Sok helyen a szegénység akkora, hogy az már a gyerekek egészséges fejlődését veszélyezteti. A miskolci megyei kórházban szinte már minden héten előfordul, hogy az újszülöttet a gyámhatóság elveszi az anyától, mert otthon annyira rosszak a körülmények.”

Az összeállítás keretében ezt követően megszólalt Nagy Gábor, a miskolci megyei kórház főorvosa is:

„A múlt héten fordult elő, hogy egy anya úgy érkezett be, hogy mezítláb, egy pendelbe, úgymond egy törölközőbe csavarva és körülbelül így is ment haza.”

Narrátor:

„Nagy Gábor főorvos szerint gyakran maguk az anyák is olyan lerobbant egészségi állapotban vannak, hogy a magzat már az anyaméhben sincs biztonságban.”

Nagy Gábor főorvos:

„Ha olyan mértékűvé válik a kór állapot bekövetkezte, akkor egyet tudunk, hogy ezt a terhességet úgymond időben megszakítjuk, termináljuk, ez általában császármetszést jelent, hogy az úgymond éhező pozícióból a magzat kikerülhessen és táplálhatóbbá válhasson.”

Az elhangzottakat a kórházban felvett, anyákról és gyermekeikről készített képek kísérték, a képeken roma kisebbséghez tartozó nők is szerepeltek.

Ezt követően az egyik érintett család lakóhelyén készített riport következett, ennek keretében a narrátor elmondta:

„A tizenöt éves Mónika sokként élte meg, hogy a szülés után néhány nappal elszakították kislányától.”

Ezután az érintett lány mondatai következtek:

„Alig akartam engedni, ott bent a kórházban azt mondták csak ide viszik öltöztetni, azt alig akartam, akkor is lenyugtatóztak. Hát ha nem nyugtatóznak le, akkor én meg is öltem volna magam.”

Narrátor:

„Első gyerekeit hozta világra tavaly nyáron.”

Riporter:

„Nyolc hónap alatt hányszor találkoztatok?”

Lány:

„Kétszer voltunk hozzá, háromszor.”

Riporter:

„Mit mondtak mikor kaphatod vissza?”

Lány:

„Hát, ha majd lesz megfelelő körülmény, meg, ha lesz neki munkája” (itt a jelenlévő élettársára mutat).

Ezután egy másik család házáról készített képek következtek, ez a ház is romos volt a berendezés nagyon szegényes.

Narrátor:

„A rossz körülmények miatt vették el Erzsébettől is újszülött lányát, Eszmeraldát.”

Erzsébet:

„Ő az kegyetlen volt, azt nem adtam volna ellenségemnek sem. Szívfájdalom volt, mert négyet fel tudtam nevelni és az ötödiket kiszakították.”

Narrátor:

„Az asszony ezen a házon osztozik két másik családdal, összesen hat gyereket nevelnek.”

Eközben a ház belsejéről készített képek következnek, a bútorzat nagyon hiányos, a falak repedezettek, a mellékhelyiségek koszosak.

Riporter:

„Itt elég hűvös van, itt nincs fűtés.”

Erzsébet:

„Igen nincs fűtés, itt lakik a bátyám, mi ilyen szegény család vagyunk, ez a WC volna.”

Eközben körbevezeti a stábot a házban.

Riporter:

„Ön szerint itt jobb helyen lenne Eszmeralda?”

Erzsébet:

„Hát jobb hely lenne.”

Narrátor:

„Erzsébet állítja, meg tudna birkózni a kicsi felnevelésével. A családsegítő szerint viszont a ház pillanatnyilag alkalmatlan egy csecsemő fogadására.”

Majd egy családsegítő szakember szerepelt a riportban, aki a család házában elsorolta és bemutatta az ott fellelhető rossz higiéniai feltételeket, illetve hogy min kellene változtatni. Elmondta azt is, hogy a szükséges változtatásokra az alapvető szükségleteik kielégítését követően a család bevételei kevesek, nincsen rájuk fedezet.

Narrátor:

„Egy család szétszakadása trauma az édesanyának, de igazán nagy trauma a gyereknek.”

Az összeállításban ezt követően Vekerdy Tamás gyerekpszichológussal készített interjú volt látható.

Vekerdy Tamás:

„Az egész biztonságérzete, az érzelmi biztonsága sérül és az érzelmi biztonság az pedig az, amire az érzelmi intelligencia mélyesztí a gyökereit és az érzelmi intelligencia az, ami az életben való későbbi beválásért mondjuk úgy nagyon röviden, mintegy 82 százalékban felelős.”

Narrátor:

„A pszichológus szerint egy gyereknek szüksége van egy személyre, anyára, kihez kötődhet, ennek hiányában nem fejlődik ki az empátia, a gyerek könnyen énközpontú lesz és szociálisan érzéketlen.”

Vekerdy Tamás:

„Érzelmi hiányban felnőtt gyerekeknél sokszor azt látjuk, hogy rendkívül könnyen kötnek kapcsolatot, látszólag. De ez a kapcsolat felszínes természetesen.”

Narrátor:

„Elour Szilveszter keresett oktatási szakértő, kevesen tudják róla, hogy ő is volt nevelő otthonban, tudja milyen rossz anya, szülők nélkül felnőni, de az igazi gondok mégis azután kezdődnek, miután valaki elhagyja az otthont.”

Elour Szilveszter viszontagságairól beszélt, elmondta, hogy a legnagyobb nehézségeket az jelentette, hogy nem tudott kihez szólni, nem volt, aki odafigyeljen rá, nem tudta, hogy ha szükséges, ki fog rajta segíteni. Ezt követően a narrátor arról beszélt, hogy a nevelőotthonból kikerülve nagyon nehezen megy a kapcsolatteremtés, az élet legegyszerűbb dolgai is kihívást jelentenek.

Elour Szilveszter miután elmesélt egy vele megesett hasonló történetet, elmondta:

„Higgyék el nekem, hogy egy gyerek élhet rossz körülmények között családban, de őt szeretik, sokkal többet kap, mintha egy kicsit jobb körülmények között élne nevelőotthonban.”

Narrátor:

„Ezzel sok szakember egyetért, a nyomornak azonban van egy olyan foka, mikor már muszáj kiemelni a gyereket a családból.”

Az összeállításban a helyi gyámügyi hivatal osztályvezetője a következőket mondta el a téma kapcsán:

„Olyan esetünk is volt, hogy jelzést kaptunk, hogy a gyerek kiesett az iskolapadból. Bevitték a kórházba, és amikor kimentünk kivizsgálni a körülményeket, akkor megállapítottuk, hogy minden nap egy kis műanyag tálkával ment iskolába, abba belapátolta az ingyen ebédet, hazavitte a többieknek és ő napokon keresztül alig evett.”

Narrátor:

„Csak anyagi okokból nem lehet elvenni elvileg senkitől a gyermekét, de a reménytelen szegénységből sokan nem látnak kiutat.”

A műsorban ismét megszólalt a helyi gyámügyi hivatal osztályvezetője, aki elmondta, hogy a térségben nagyon sok család lett munkanélküli, így egy bizonyos idő után sokszor sem energia sem idő nincs a gyerekek megfelelő ellátására.

Narrátor:

„A legkilátástalanabb helyzetben lévőket nem egyszer gyilkossá teszi a kétségbeesés, tavaly is több csecsemő halt meg így.”

Ezután az összeállításban három közelmúltban történt csecsemőgyilkosságról szóló rövid beszámoló következett, a bűnügyek helyszínének és idejének megemlékezésével.

A műsorszegmensben egy harmadik család történetét láthatták a nézők, a család nőtagja elmondta, hogy miután elvették tőlük az ikergyerekeket, a szülők állandóan sírtak.

Narrátor:

„Balogh Zoltán és felesége sem hozhatta ki a kórházból két pici ikerlányukat, Jázmint és Vandát. A gyámügy nem engedte, mert a család már három gyereket nevel egy szobakonyhában. Baloghék azonnal akcióba léptek, hogy visszaszervezzék a gyermekeiket.”

Az összeállítás beszámolt arról, hogy a család vett egy romos házat, melyet felújítottak, melynek köszönhetően visszakaphatták a gyerekeket.

A műsorszegmens a riporter a következő mondataival zárult:

„Ma Magyarországon körülbelül húszezer gyerek él állami gondozásban, gondoskodásban, vagyis csaknem minden századik. Egy részüket sikerül elhelyezni nevelőszülőknél hosszabb-rövidebb időre, sőt néhány százat közülük még örökbe is fogadnak. Sokan azonban felnőtté válva úgy lépnek ki az életbe, hogy soha egyetlen percet sem töltöttek családban, ők komoly hátránnyal indulnak.”

A Médiatanács döntése:

A Médiatanács a kérelem elutasítása mellett megállapította, hogy a Médiaszolgáltató a kifogásolt műsorszám sugárzásával nem sértette meg az Smtv. 13. §-ában meghatározott sokoldalú, tényyszerű, időszerű, tárgyilagos és kiegyensúlyozott tájékoztatási, illetve az Mttv. 12. §-ában meghatározott, a kiegyensúlyozott tájékoztatással összefüggő kötelezettséget.

A Médiatanács úgy döntött, hogy levél útján tájékoztatja a Kérelmezőket arról, hogy a kifogásolt műsorszám kapcsán nem merül fel az Smtv. 10. §-ának, 14. § (1) bekezdésének, 16. §-ának megsértése.

A Médiatanács döntésének indokai:

A kiegyensúlyozott tájékoztatás előírása a sajtó közérdekű feladatainak felismeréséből fakad. A kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye azt írja elő a médiaszolgáltatók részére, hogy amennyiben egy általuk közérdeklődésre számot tartó eseményről tájékoztatást nyújtanak, akkor annak a tájékoztatásnak kiegyensúlyozottnak kell lennie. A szabály alapján a közösséget érintő ügyekről szóló tájékoztatásnak, híradásnak meg kell jelenítenie a szembenálló nézeteket. Egy adott kérdéssel összefüggésben megfogalmazott releváns álláspontokat kell a közönség számára összegyűjteni és bemutatni, ezzel lehetővé téve, hogy megalapozott döntést hozhasson a vitatott kérdésben, így szolgálva a demokrácia eszméjét.

Mivel a műsorszámban nem szerepeltek egymásnak ellentmondó vélemények, illetve nincs olyan el nem hangzott álláspont, melyet a műsorszámban közzétett tájékoztatás kiegyensúlyozottsága érdekében indokolt lett volna ismertetni, megállapította, hogy a sérelmezett műsorszám nem sértette meg az Smtv. 13. §-ában és az Mttv. 12. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettséget.

Az összeállításban bemutatott családok kapcsán a műsor készítői nem az érintettek kisebbségi hovatartozására, hanem szociális helyzetük bemutatására helyezték a hangsúlyt, a családok, életkörülményeik bemutatása kapcsán semmilyen összefüggésben nem merült fel a szereplők etnikuma.

A műsorban közreadott képek kizárólag a szegénység, a kilátástalanság és az ezzel összefüggő, az összeállítás témájául választott társadalmi jelenség sokrétű bemutatását szolgálták, a műsorszegmens egésze során érzékelhető volt a probléma súlyának megfelelő, érzékeny, a szereplők kisebbségi hovatartozásától független kezelése.

Az összeállítás a kérdés feldolgozása, az illusztrációkként felhasznált képek kiválasztása révén egyetlen alkalommal sem sugallta, hogy összefüggés lenne a családok, anyák etnikuma és a csecsemők szociális körülmények miatti családból történő kiszakítása között.

A Médiatanács megállapította, hogy a kifogásolt műsorszám kapcsán nem merül fel az abban szereplő személyek emberi méltóságának megsértése, a feldolgozott kérdés kapcsán bemutatott családok, személyek egyéni tragédiáját, a csecsemők családból történő kiszakításának tényét és ennek indokait a Médiaszolgáltató megfelelő érzékenységgel, tapintattal a probléma hátterét széleskörűen ismertetve, az ügy minden aspektusát szakértők álláspontjának ismertetésével mutatta be, a szereplők etnikuma egyetlen esetben sem kerül negatív kontextusban előtérbe.